

The image shows the cover of a spiral-bound notebook. The cover is a light beige or tan color with a textured, fibrous appearance. On the left side, there is a silver metal spiral binding. The text is centered on the cover.

SOMATOPEDIE

Mgr. Kateřina Janků, Ph.D.

Somatopedie jako vědní obor

- Termín somatopedie pochází z řeckého *soma* = tělo, *paideia* = výchova.
- V současné době existuje více názvů pro tento obor, např. **speciální pedagogika pro osoby s tělesným postižením**, speciální pedagogika somatopedická, somatopedagogika, apod.

- Disciplína speciální pedagogiky.
- Vznik v roce 1946.
- Somatopedie se původně nazývala **defektologie ortopedická** -termín se začal používat roku 1946, kdy začalo na KU studium speciální pedagogiky. Termín somatopedie zavedl tamtéž prof. František Kábele roku **1956**.

Definice somatopedie

- Vědní obor speciální pedagogiky, který se zabývá výchovou tělesně postižené, nemocné a zdravotně oslabené mládeže. (Kábele, 1956)
- Vědní obor speciální pedagogiky, jehož předmětem je výchova a vzdělávání mládeže tělesně postižené, nemocné a zdravotně oslabené, jakož i dospělých osob takto postižených. (Defektologický slovník, 2000)
- Somatopedie je vědní obor, který se zabývá edukací jedinců s tělesným postižením a zdravotním znevýhodněním. (Vítková, 2006)

Cílová skupina osob somatopedie:

- Jedinci s tělesným postižením
- Jedinci s onemocněním (chronickým)
- Jedinci se zdravotním oslabením
- Nejvhodnější pro označení celé somatopedické klientely je termín **člověk s omezením hybnosti (pohyblivosti), člověk s tělesným postižením.**

Hlavní cíl a úkoly somatopedie:

Školní edukace rozšířená o oblast rané podpory a profesního vzdělávání, které směřuje k socializaci nebo resocializaci, k celkové přípravě na život ve změněných, většinou ztížených, podmínkách.

Úkoly somatopedie:

- ☞ Rozpracovávat teorii výchovy a vzdělávání tělesně a zdravotně postižených dětí, mládeže a dospělých.
- ☞ Zkoumat a ověřovat metody výchovné, didaktické, reedukační, kompenzační, psychorehabilitační a resocializační.
- ☞ Poznatky uplatňovat v přípravě učitelů a vychovatelů.
- ☞ Metodická pomoc a vedení.

Vymezení a definice somatopedie můžeme teoreticky vymezit prostřednictvím následujících základních znaků:

- předmět somatopedie (kým se somatopedie zabývá),
- kompetence somatopeda (čím se zabývá),
- zařazení a identita (kam patří a čím je).

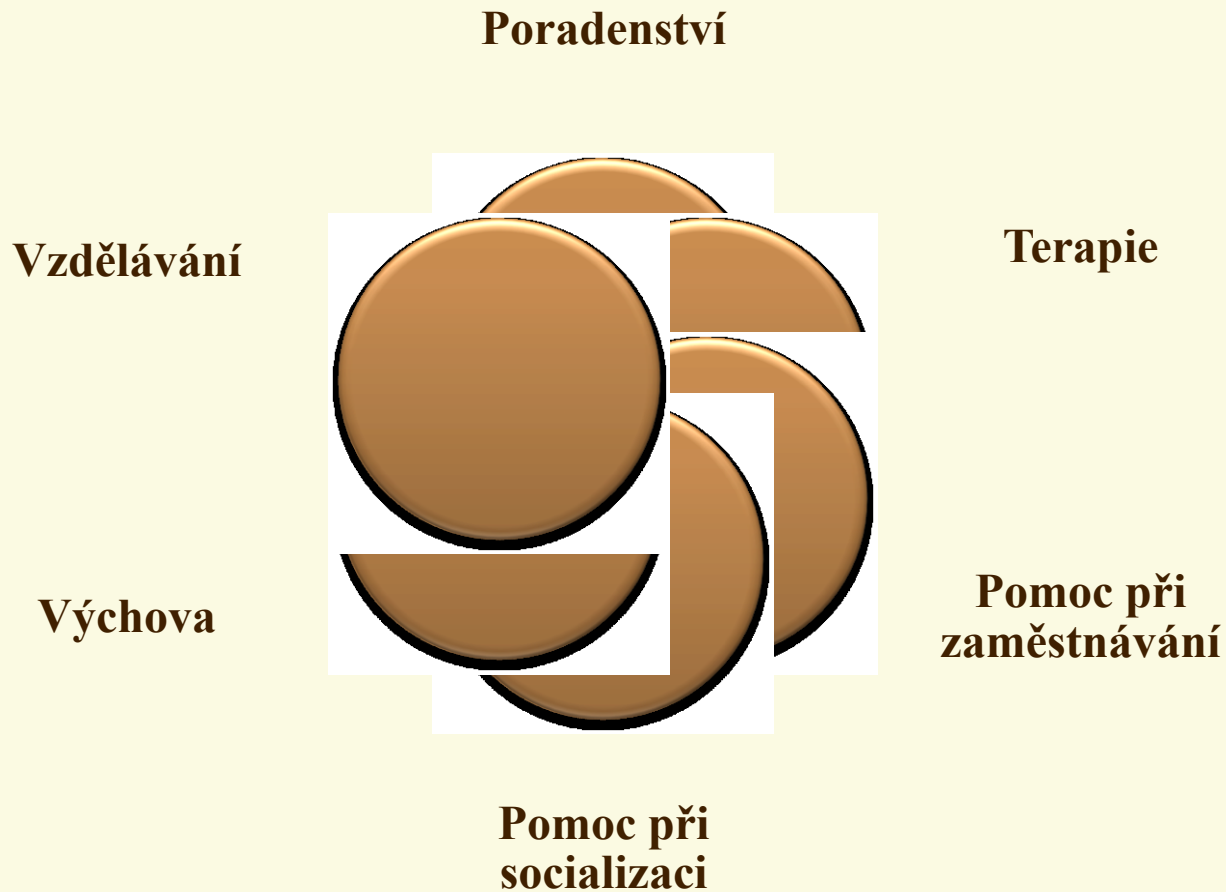
Vymezení podle cíl.skupiny:

Jednotlivé kategorie – somatopedie pro: **tělesně postižené, nemocné nebo zdravotně oslabené jedince.**

Kombinované postižení: V praxi se velmi často setkáváme s kombinacemi tělesného postižení s dalšími typy handicapů, např. mentálního, zrakového atd. Problematika práce s člověkem s kombinovaným postižením je tedy **velmi blízká somatopedické praxi.**

Interakce v kontextu okolí: Člověk s omezením hybnosti se vždy pohybuje v nějakém prostředí a navazuje interakce s okolím, které jsou nedílnou součástí našeho zájmu (rodina či vrstevníci dítěte, u dospělých partnerské vztahy, přátelé či vztahy na pracovišti – somatoped pracuje i s tímto „faktorem“ např. v rámci poradenství).

Kompetence somatopeda:

Vývojové tendence somatopedie:

- **změny v celkovém pojetí - paradigmatu** – v popředí zájmu již není patologie klienta (medicínské paradigma), ale člověka jako plnohodnotného člena společnosti a jeho individuální potřeby (sociální paradigma),
- **rozšiřování spektra „somatopedické“ skupiny** – ať již z hlediska věku (raná péče, senioři) nebo specifických potřeb (těžká kombinovaná postižení),
- **rozšiřování kompetencí speciálních pedagogů-somatopedů** – do oblasti konkrétních metod a technik (alternativního i nealternativního charakteru, facilitačních technik, apod.)
- **důraz na interdisciplinární spolupráci** – související problematika rozdělení kompetencí v celém týmu, způsob vzájemné komunikace, zodpovědnost za koordinaci služeb apod.

Příbuzné obory a disciplíny:

- S. má úzký vztah k oborům **pedagogickým** (ostatní „pedie“, obecné pedagogika, alternativní školství...), **psychologickým** (patopsychologie, vývojová, pedagogická, sociální nebo klinická psychologie), **medicínským** (neurologie, ortopedie, pediatrie, somatopatologie...), **technickým** (ortopedická protetika, rehabilitační inženýrství...) a k dalším humanitním oborům (sociologie, legislativa, filosofie...).
- **Znáte tyto obory? Ortopedická protetika** se zabývá výrobou pomůcek, dlah, ortopedické obuvi, protéz... **Rehabilitační inženýrství** se zabývá výrobou složitějších technologií, které vyžadují spolupráci inženýrů z různých oblastí, např. úpravou osobních aut pro osoby s TP, bezbariérovostí prostředí apod.